

Akademik Çevrenin İkidillilik Kavramı Hakkındaki Görüşleri

Nevin AKKAYA; Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, nevin.akkaya@deu.edu.tr

Cenan İŞÇİ; Arş. Gör., Artvin Çoruh Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, cenanisci@artvin.edu.tr

Öz: Araştırmacılar ikidillilik kavramı üzerine ortak bir görüş etrafında birleşmemekte ve “İkidillilik nedir? Hangi koşullarda bir kişi iki dilli sayılır?” gibi sorulara ortak bir cevap vermemektedir. Kimi araştırmacılar ikidilliliği bireyin iki farklı dili anadili seviyesinde bilmesi olarak tanımlarken; bazıları ise bu kavramı iki dilden her hangi birinde en az bir dil becerisine hâkim olmak şeklinde tanımlamaktadır.

İkidillilik kavramını; dilbilim, psikoloji, sosyoloji gibi birçok bilim dalı farklı bakış açılarıyla ele alınmaktadır. Bu nedenle alan yazınında ikidillilik ile ilgili farklı fikirler ve tanımlar bulunmaktadır.

Eğitimde de ele alınan ikidillilik kavramı ile ilgili her iki dilin hangi yaşta ve nasıl edinebileceği, eğitim ortamında iki dilli bireylerle ilgili yaşanan problemlerin nasıl çözümlenebileceği gibi konular tartışılmaktadır. Ayrıca İki dilli öğrencilerin eğitim camiasında algılanışının, eğitimcilerin onlar hakkındaki görüşlerinin de önem arz ettiği gözlemlenmektedir.

Bu araştırmada, eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının “ikidillilik kavramı” hakkındaki görüşleri araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İkidillilik, akademik çevre, ikidilliliğin ortaya çıkma sebebi, Türkiye’de ikidillilik üzerine yapılan çalışmalar, ikidillilik ile ilgili görüşler

Views of Academic Staff on Bilingualism

Abstract: The researchers do not have a consensus on the concept of bilingualism and they do not have common answers about questions such as “What is bilingualism?, Under which conditions would anyone be bilingual?”. While some researchers define bilingualism as the ability to speak two different languages natively, others describe it as having at least one of the language skills in either of two languages.

Many disciplines such as linguistics, psychology and sociology consider bilingualism from different perspectives. Therefore, there are different ideas and definitions related to bilingualism in literature.

In education, issues such as at what age and how a person should learn both languages and how bilingual people can solve their problems in teaching/learning environment are discussed. In addition, it is realized that the perception of bilingual students in education and educators’ opinions about them are important.

In this study, it is aimed to investigate the views of the researchers working at the faculty of education on the bilingualism.

Key Words: bilingualism, academia, the reason for the emergence of bilingualism, studies in Turkey, opinions on bilingualism, opinions about bilingualism

1. GİRİŞ

İkidillilik, çokdillilik, çokkültürlülük geçmişten günümüze artarak siyasi, sosyal, göç, ekonomik gibi bazı nedenlerle ortaya çıkmıştır. Çeşitli nedenlerle bir araya gelen iki dilli ya da çok dilli bireylerin buldukları toplumla kaynaşması ve etkili bireyler olması beklenmektedir. Sosyal açıdan gerçekleşen bu kaynaşmanın eğitim alanında da gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bugünün dünyasında birden fazla dile sahip bireylerin mevcut olduğu toplum yapısı gün geçtikçe artmakta ve bu durum beraberinde farklı kültürlere ve dillere ev sahipliği yapacak bir eğitimi zorunlu kılmaktadır. Çünkü eğitim; bireyin yaşadığı toplumla kaynaşmasını, bu toplumun kültürel özelliklerini, değerlerini, ödev ve sorumluluklarını bireye öğretecektir. Bireyin dilsel becerisi eğitim yaşamında ve sosyal yaşamda önemlidir. Baur'un (2009) dediği gibi "...Dil yeteneği eğitim ve sosyal entegrasyon için anahtar yetkinliktir." ve birçok ülke bu yetkinliğin farkına varmakta, eğitim anlayışını bu bakış açısıyla düzenlemektedir.

Öğretmen yetiştiren kurumların yetiştirdikleri öğretmen adaylarının, üniversite hocalarının bu farkındalığın içinde bulunarak görev yerlerinde karşılaştıkları öğrenci profillerine hazırlıklı olmaları, en azından programın uygulama boyutunda bu farkındalıkla hareket etmeleri önemlidir. Yapılan çalışmalar; ikidilli öğrencilerin eğitimde sorunlarla karşılaştıklarını ve bu sorunlarını üniversiteye kadar taşıdığını göstermektedir (Cengiz ve Türk, 2009; Çetin ve Polat, 2011; Aydın, 2013).

Günümüzde ikidillilik ve iki dilli bireyler hakkında yoğun bir şekilde çalışmalar yapılmaktadır. Dilbilim, psikoloji, sosyoloji gibi alanlarda daha çok ele alınan ikidillilik kavramının farklı disiplinlerde çalışmakta olan eğitimcilerin gözünde ne ifade ettiği sorulması gereken sorulardan biridir. Çünkü ikidillilik evrensel bir durumdur ve bir ülkenin eğitim sisteminin temel unsurlarından biri olan eğitimcilerin bu durum hakkındaki bilgileri, görüşleri o ülkenin eğitim sistemi için önemlidir. Oysa alanda eğitimcilerin ikidilliliğe bakışı ve bu kavrama yönelik görüşleri ile ilgili yeterli düzeyde bir çalışmaya rastlanmamıştır. Eğitim camiasının içinde olan, özellikle öğretmen yetiştirmenin en yetkin kurumu olan eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının bu konuyla ilgili görüşleri önemlidir. Bu çalışma üniversitenin eğitim fakültesinde görev yapan, farklı disiplinlerdeki öğretim elemanlarının "İkidillilik ve iki dilli bireylerin eğitim-öğretim etkinliklerine katılması konusundaki düşünceleri nedir?" sorusu üzerine başlatılmış ve küreselleşen dünyada öğretim elemanlarının bu konu hakkındaki görüşlerinin tespiti için hazırlanmıştır.

1.1. İkidillilik

İkidillilik ve iki dilli bireyler dilbilim, nörolinguistic, sosyolinguistik, psikolinguistik, dil antropolojisi ve psikoloji gibi alanlarda ele alınmakta ve araştırmacılar tarafından bu konuyla ilgili çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Bu tanımları incelediğimizde nörolinguistic ikidillilik kavramını ele alırken ikidillilik ve zekâ, ikidillilik ve biliş arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar yaptığı; dilbilim, sosyolinguistik, psikolinguistik ve psikoloji gibi alanlarda çalışanların daha çok ikidillilik ve birey konularında çalıştıkları; dil antropolojisi alanında araştırma yapanların ise bu kavram ile ilgili ikidillilik ve toplum üzerine çalışmalarını sürdürdüğü görülmektedir. Bu durum; ikidilliliğin farklı bakış açılarıyla tanımlanmasına ve ikidillilik tiplerinin bu farklı bakış açılarıyla sınıflandırılmasına yol açmaktadır.

Grosjean (1994) ikidilliliği, "iki ya da daha fazla dilde anlamlı sözcükler üretme becerisi, diğer dilde en az bir dil becerisine (okuma, yazma, konuşma, dinleme) hâkim olmak" şeklinde tanımlamaktadır. İkidilliliği, Bloomfield (1933) "her iki dilin de iyi şekilde kullanılabilmesi", Haugen (1953) "dilde anlamlı ifadeler ortaya koyabilmek" şeklinde ifade etmektedir.

Malmberg (1977) bu konuyu “iki dilli birisi, kendi anadiline ek olarak, çocukluğundan itibaren veya erken yaşlardan itibaren diğer dili doğal iletişim yolları ile öğrenen kişidir; böylelikle kişi doğal olarak ait olduğu sosyal veya mesleki grup içerisinde diğer dilsel topluluğun yetkin bir üyesi haline gelecektir.” ifadeleriyle tanımlamaktadır. Sarı (1995) ise ikidilliliği, “Çocuğun her iki dili aynı zamanda öğrenmesi” şeklinde ele almaktadır.

Bazı araştırmacılara göre ise ikidillilik bireyin her iki dilde de iletişim kurabilmesi ve sahip olduğu diller arasında geçişleri sorunsuz bir şekilde yapabilmesidir. Oksaar (1992) bu araştırmacılardan biridir ve ikidilliliği; bireyin karşı taraf ile iletişim kurabilmek için iki veya daha fazla dili kullanabilmesi ve gerekli durumlarda bir dilden diğerine rahat bir şekilde geçiş yapabilmesi şeklinde tanımlamaktadır.

İkidillilik ile ilgili tanımlara bakıldığında, bireyin her iki dile de maruz kalma zamanı, sosyal ortamı gibi durumların dikkat çektiği görülmekte; iki dilli bir birey olarak tanımlanabilmek için bireyin her iki dilde de en az bir dilsel beceriye hâkim olması ve kendini anlamlı bir şekilde ifade edebilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Bu tanımlardan da anlaşıldığı üzere ikidillilikte; iki dili bireyin her bir dildeki yeterliliği, bir dilden diğerine rahatça geçebilmesi ve her iki dile de maruz kalma zamanı, ortamı dikkat çekmekte ve ikidillilik bu özelliklere göre tanımlanmakta ve sınıflandırılmaktadır.

1.2. İkidillilik Türleri

İki farklı dilde iletişim kurabilme becerisi anlamına gelen ikidillilik birtakım ölçütlere göre çeşitli türlere ayrılmaktadır. İkidillilik ile ilgili oluşturulan türler dil antropologları, sosyal dilbilimciler ve psikologlar tarafından farklı şekillerde algılanmakta ve ikidillilik bu disiplinler tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Bu durum alan yazına da yansımıştır. İkidilliliği; Hamers ve Blanc (2000) bireysel ikidillilik ve toplumsal ikidillilik, Weinreich (1953), Ervin ve Osgood (1954), Grosjean (1982) bileşik ikidillilik, sıralı ikidillilik ve alt sıralı ikidillilik şeklinde sınıflarken; Skutnabb-Kangas (1981) ise doğal ikidillilik-okul ikidilliliği/kültürel ikidillilik ve elit ikidillilik-halk ikidilliliği şeklinde farklı bir bakış açısıyla sınıflandırmaktadır.

Birleşik ikidillilik, tek bir anlam dizgesine bağlı iki ayrı dilsel koda sahip olma durumudur (Uyar, 2012).

Uyar (2012) bileşik iki dillilik kavramı; genellikle iki dili eş zamanlı bir şekilde, ortak çevrede öğrenmiş bireyleri ifade eder. Ancak bireyler bildikleri diller için özerk bağlamlar oluşturmaz, yani aynı bağlamı kullanarak dilleri edinir. Kısacası birey diller arasındaki kavramsal farklılıkları fark etmeden her iki dil için ortak bir anlam evreni oluşturur.

Sıralı ikidillilik “Her iki dilin de beyinde kurallar ve anlam evreni açısından özerk ama ilişkili bir yapılanma göstermesidir” (Uyar,2012). Alt sıralı ikidillilikte ise dillerden birinin diğerini yapısal kurallar ve anlam evreni açısından biçimlendirmesidir. Bu nedenle dillerden biri çekirdek rolü üstlenir (Uyar, 2012). Dillerden biri diğerine göre daha güçlü durumdadır.

İkidillilik Skutnabb ve Kangas tarafından doğal ikidillilik ve kültürel ikidillilik şeklinde de sınıflandırılmaktadır. Doğal ikidillilik (natural bilingualism) terimi, resmi bir eğitim olmaksızın, bireyin günlük hayatta doğal iletişim yoluyla iki dili öğrenmesini anlatmak için kullanılmaktadır ve genellikle de erken yaşlarda öğrenilmektedir (Skutnabb ve Kangas, 1981). Doğal ikidillilik; genellikle aile içerisinde, aile bireyleri tarafından iki ayrı dilin konuşulması ile olduğu gibi toplumsal sebepler ile ailede konuşulan dilin dışında bir dilin genel olarak toplumun bireyleri tarafından konuşulması ile de oluşmaktadır. Kültürel ikidillilik ise genel olarak okul iki dilliliğiyle benzerlikler gösterir fakat kültürel ikidillilik, yabancı dili iş, seyahat ve benzeri sebeplerden dolayı öğrenen yetişkinlere ilişkin olarak kullanılmaktadır (Skutnabb ve Kangas, 1981).

Skutnabb ve Kangas (1981'den aktaran Cengiz ve Türk, 2009), elit ikidillilik ve halk iki dilliliği türlerinden de bahsetmekte ve aralarında paralel bir ayırımsama olduğunu ifade etmektedir. Skutnabb ve Kangas'a göre (1981'den aktaran Cengiz ve Türk, 2009), elit iki dilliler oldukça yüksek eğitim düzeyine sahiptirler ve eğitimlerinin bir kısmı, dilleri doğal olarak kullanma yoluyla yabancı dillerde gerçekleşmektedir. Diğer yandan, halk iki dilliliğinde ise bireyler genellikle ana dillerinin dışındaki başka bir dilde konuşan insanlarla (diğer insanları kendi dillerini konuşmaya zorlayan insanların bulunduğu gruplar arasında bulunmak) pratik temaslara girmek zorunda kalan kişilerdir.

Araştırmacıların yapmış oldukları ikidillilik türleri sınıflandırmalarından da anlaşılacağı üzere ikidillilik türleri; bireyin her iki dilde de sahip olduğu yetkinlik düzeylerine, bu dillere maruz kalma zamanlarına ve buldukları sosyal çevrenin sosyo-ekonomik durumuna göre sınıflandırılmaktadır. İkidillilik kavramı ile ilgili tanımlama ve sınıflamalar yapılırken ikidilliliğin çıkış nedenlerine de dikkat edilmelidir.

1.3. İkidilliliğin Çıkış Nedenleri

Göç, ekonomik hareketlilik, sosyolojik yapı, ülke politikası, tarihsel süreçler, coğrafik yapı, küreselleşme gibi nedenler farklı dil gruplarının birbirleriyle iletişim kurmasına neden olmakta ve bu nedenle bu gruplar birbirlerinin dillerini öğrenmektedirler.

Mackey (1967) "Birbirleri ile birlikte yaşayan farklı dil gruplarının diğer gruplar ile iletişim kurma ihtiyacı son derece normaldir; gruplardan birisi diğerinin dilini öğrenecektir." şeklinde bu durumu açıklamaktadır. Ayrıca Mackey (1967) "İkidillilik, İspanyolca konuşulan Meksika ve İngilizce konuşulan Amerika gibi farklı dillerin konuşulduğu dil gruplarının, ekonomik ve ticari sebeplerden dolayı aynı platformda bir araya gelmesine yol açabilir." demekte ve ikidillilikte ekonomik, ticari nedenlere vurgu yapmaktadır.

İkidillilik göç sonucunda da görülebilmektedir. Sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı başka ülkelere göç eden aileler farklı dilleri konuşan topluluklar oluşturmakta ve bu durum ikidilliliği ortaya çıkartmaktadır. Mesela, Almanya'ya göç eden Türk, Arap, Rus aileleri ve onların çocukları buldukları yer nedeniyle kendi ana dilleri dışında Almanca konuşmaktadır. Göçmenler çalıştıkları işyerlerinde yeni ülkelerinin dilini konuşurken aile ortamında ve yakın dostlarıyla ana dillerini konuşmaya ve korumaya devam etmektedir (Grosjean 1982).

İkidilliliğin ortaya çıkış nedenlerinden biri de eğitimidir. Tarih boyunca belirli diller belirli kültürlerle üstünlük sağlamaktadır. Örneğin Roma İmparatorluğu döneminde Latince ve Yunanca, Rönesans döneminde İtalyanca eğitim ve kültür diliyken bu durum günümüzde yerini sırasıyla Fransızca, Almanca, Japonca ve İngilizceye bırakmaktadır. Günümüzde ise bilim ve teknoloji dili olarak uluslararası arenada İngilizce kabul görmekte ve Hindistan başta olmak üzere birçok ülke İngilizceyi eğitim dili olarak kabul etmektedir. Bunun gibi devlet politikaları da iki dilli bireylerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Mackey (1967), "Eğitim amaçlı da olsa kişilerin yeni bir dilde öğrenim görmek amacıyla dil edinimini" ikidillilik diye tanımlamaktadır.

Grosjean'ın (1982) dediği gibi "Sebebi her ne olursa olsun, insanların hareketliliği ikidilliliğin önemli bir sebebidir." ve akademik alanda ikidillilik çağımızın önemli konuları arasında yerini almaktadır.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi yöntemi uygulanmış, akademisyenlerin iki dilli bireylerin akademik başarıları ve akademik faaliyetlere katılma düzeyleri hakkındaki görüşlerini tespit etmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Görüşme formunun hazırlık aşamasında aynı fakülteden ve farklı bölümlerden uzman görüşlerine başvurulmuş ve önerilen düzeltmeler yapılarak forma son şekli verilmiştir.

Araştırmanın örnekleme amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenmiş, seçilen akademik personel alan bilgilerine, iki dilli birey oluşlarına ve yurt dışında eğitim görüp, iki dilli öğrencilere ders vermelerine göre tespit edilmiştir.

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de bulunan bir üniversitenin eğitim fakültesinde görev yapan, iki dilli öğrencilerle eğitim-öğretim etkinliklerine katılmış öğretim elemanlarının ikidillilik kavramına yönelik görüşlerini belirlemektir.

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmaya eğitim fakültesinde görev yapan 12 akademisyen dâhil edilmiştir. Bu 12 akademisyenden iki tanesi yarı yapılandırılmış görüşme formu için pilot katılımcı olarak kullanıldığı için araştırma dışında tutulmuştur. Bu çalışmaya toplam 10 katılımcı dâhil olmuştur. Katılımcılardan K3’ün kadrosu İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalındadır. Ancak kendisi eğitim fakültesinde İngilizce derslerini yürütmektedir.

2.3. İşlem

Çalışmanın verileri örneklem olarak belirlenen 12 öğretim elemanına sunulan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Formda 5 soru yer almaktadır. Elde edilen veriler araştırmacılar tarafından okunduktan sonra bazı sorularla ilgili kapalı ifadelerin daha derinlemesine açıklanabilmesi için öğretim elemanlarıyla birebir görüşme talep edilmiş ve bu görüşmeler katılımcıların da onayıyla kayıt altına alınmıştır. Daha sonra araştırmacılar tarafından bu kayıtlar yazıya geçirilmiş ve çözümlenmiştir. Bulgular araştırma soruları doğrultusunda sunulmuştur.

3. BULGULAR

Tablo 1

Katılımcıların Demografik ve Bireysel Özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Anabilim Dalı	Anadili	Bildiği Diller	Yabancı Diller
K1	Erkek	Sosyal Bilgiler Eğitimi	Kürtçe-Türkçe	İngilizce	
K2	Erkek	Türkçe Eğitimi	Türkçe	İngilizce	
K3	Erkek	İngiliz Dili ve Edebiyatı	Türkçe	İngilizce-Fransızca	
K4	Erkek	Türkçe Eğitimi	Türkçe	İngilizce	
K5	Erkek	Fen Bilgisi Eğitimi	Türkçe-Bulgarca	İngilizce	
K6	Erkek	Fen Bilgisi Eğitimi	Türkçe	İngilizce	
K7	Kadın	Sosyal Bilgiler Eğitimi	Türkçe	İngilizce	
K8	Erkek	Eğitim Bilimleri	Türkçe	İngilizce	
K9	Erkek	Eğitim Bilimleri	Türkçe	İngilizce-Almanca-Fince	
K10	Erkek	İlköğretim Matematik	Türkçe	İngilizce	

Tablo 1 incelendiğinde bazı katılımcıların anadili hanelerinde iki dilin olduğu görülmektedir ve katılımcılardan K1 ve K5 iki dilli bireydir. K1 için Kürtçe ve Türkçe, K5 için de Türkçe ve Bulgarca anadilidir.

Tablo 1’de yer almayan bir özel durumun belirtilmesi gerekir. Katılımcılardan K1 Türkiye doğumludur. Ailesinde konuşulan dil Kürtçedir. Türkçe ile 7 yaşında ilkokula başladığında karşılaşmıştır. Katılımcılardan K5 Bulgaristan’da doğmuş, üniversite yıllarına kadar Bulgaristan’da eğitim almış ve üniversiteyi Türkiye’de okumuştur. Ailesinde konuşulan dil Türkçedir. Bulgarcayla kreşe verildikten sonra 5 yaşındayken karşılaşmıştır. K1 eğitim hayatı boyunca Türkçeyi kullanmasına rağmen ailesiyle ve yakın çevresiyle Kürtçe konuştuğunu ifade etmiştir. Bu durum K5 içinde geçerlidir. K5 okulda Bulgarcaya maruz kaldığı halde evde ailesiyle Türkçe konuştuğunu ve bu durumda ısrar ettiğini söylemiştir. K5 bu durumu açıklarken “Bulgarcaya maruz kaldığım sürece ailemle Türkçe konuşmaya devam ettim. Çünkü evde ailemle Bulgarca konuşmaya utanıyordum.” ifadesini kullanmıştır.

Tablo 2

Bireyin İkinci Dil Edinimi Nedenlerine Yönelik Görüşler

Katılımcı	Bireyin İkinci Dil Edinimi Nedenlerine Yönelik Görüşler	Kodlar
K1	Okulda eğitim yoluyla, çevresinde ikinci dile maruz kalarak.	<Sosyal çevre
K2	Sosyal çevre, mecburiyet	
K3	Zorunlu eğitim, bireyin başka bir ülkede bulunması ya da ülkesinde duyduğu gereksinim.	< Aile
K4	Sosyal iletişim, basın yayın	< Ülke politikası
K5	Aile, sosyal çevre	
K6	Sosyal çevre	< Eğitim
K7	Sosyal çevre, aile, medya, eğitim	
K8	Bireyin bulunduğu ortam	< İletişim
K9	Her iki dile de aynı anda maruz kalınacak ortam	
K10	Ülke politikası, kültürel nedenler	

Tablo 2 incelendiğinde genel olarak katılımcıların anadili dışında ikinci bir dil ediniminin bireyin içinde bulunduğu aileye ve sosyal çevresine bağlı olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Katılımcılardan K5 bireyin ikinci dilini edinimiyle ilgili şöyle bir anekdot paylaşmıştır.

“...Ben köyde doğdum. Köyde ve evde Türkçe konuşuluyordu. Aile fertleri Bulgarca bilmiyordu. Ama şehre taşınınca beni 5 yaşındayken kreşe verdiler. Oradaki çocuklar Bulgarca konuşuyor ben Türkçe cevap veriyordum. Nasıl anlaştım bilmiyorum ama iki ay sonra anlamaya ve anlaşmaya başladım. 1 yılın sonunda Bulgarca konuşmaya başladım ve daha sonra Bulgarca’yı aksansız konuştum. Bulgarcaya maruz kaldığım sürece ailemle Türkçe konuşmaya devam ettim.”

Katılımcılardan bazıları ise bu durumu ülke politikası nedeniyle ülkedeki eğitim ve hukuk sisteminin bireyi iki dilli bir birey olmaya yönlendirmesi sonucu oluşan bir mecburiyet şeklinde belirtmektedir. Kendi de iki dilli bir birey olan K1 “İlkokula başladığım zaman, yedi yaşında ikinci dilimi öğrendim. İkinci dile o zaman maruz kaldım.” diyerek yaşadığı ülkenin resmi dilinin Türkçe olduğunu belirterek toplumdaki kurumsal yapının bireyin iki dilli olmasındaki rolünü ifade etmektedir. K1’in anadili Kürtçe, yaşadığı toplumda iletişim kurmak zorunda olduğu dil ise Türkçedir. Bu nedenle katılımcı eğitim kurumlarında Türkçeyi öğrenmiş ve Türkçe eğitim görmüştür.

Aynı şekilde katılımcılardan K7 de bireyin iki dilli olmasında sosyal, kültürel, eğitimsel boyutlara değinmekte ve Almanya’daki Aziz Nesin okulunda gerçekleşen iki dilli eğitimi örnek göstermektedir. Katılımcılardan K10 da bireyin ikinci dili edinimini ülke politikası olarak

belirtmektedir. Bu durumu; *“Hindistan ve Pakistan gibi ülkelerde İngilizce bir ülke politikasıdır. Bireyler o dilde eğitim alıyor fakat İngiltere’de veya ABD’de yaşamıyorlar ama İngilizceyi çok iyi anadilleri gibi öğreniyorlar.”* biçiminde örnek vererek açıklamaktadır.

Tablo 3

Bir Toplumda İkidilliliğin Ortaya Çıkış Sebeplerine Yönelik Görüşler

Katılımcı	Bir Toplumda İkidilliliğin Ortaya Çıkış Sebepleri	Kodlar
K1	Yasal nedenler, yasal engeller.	< Göç
K2	Azınlık durumu.	
K3	Çağa ayak uydurmak, teknolojik gelişmeler.	
K4	Savaş, Göç, Ekonomik hareketlilik.	< Savaş
K5	Tarihsel süreçler, yaşadığın coğrafya.	
K6	Farklı toplumlar.	
K7	Küreselleşme, ırksal farklılıklar, farklı kültürler.	<Ekonomik hareketlilik
K8	Küreselleşme, etnik yapı, göç.	
K9	Sosyal, politik yapı, ülke yönetim stratejisi.	
K10	Göç, politik sebepler.	< Politik sebepler

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların göç, etnik çeşitlilik, sosyal ve politik yapıya işaret ettiği görülmektedir. Katılımcılardan K1 kendi yaşamından örnek vermekte, bir toplumda ikidilliliğin ortaya çıkış sebebi olarak yasal zorunlulukları neden olarak göstermekte ve bu durumu *“...Devlet işlerinizde kendi anadilinizi kullanamıyor ve eğitiminizi kendi anadiliniz dışında bir dilde almanız gerekiyor...”* şeklinde ifade etmektedir. Katılımcılardan K5 tarihsel bağa işaret etmekte ve Kanada’daki Québec (Kebek) bölgesini ve New Mexico’da yaşayan Hispanikleri örnek göstermektedir. Katılımcılardan K6 farklı toplulukların iç içe yaşamasını sebep olarak belirtmekte ve bu durumun, farklı etnik yapıları içinde barındıran toplumun bir rengi olduğunu ve o toplumun farklı topluluklara yaşama şansı verdiğini ifade etmektedir. K9 da K6 gibi durumu ele almakta ve ikidilliliği çokdillilikle de birleştirmekte ve bu iki kavramı birbirine yakın olarak birlikte değerlendirmektedir. K9 görüşlerini *“...Evrensel olarak bakarsanız bir ülkede ne kadar dil, kültür hayat bulursa o bir zenginliktir. Bugün bir Urfalı, bir Karadenizli veya bir Kürt kendini Türkçe dahi ifade ederken farklı aksanlar kullanıyorsa o dilin zenginliğidir. Bir ülkede ikidilliliğin değil çok dilliliğin beslenmesi gerekiyor.”* cümleleriyle ifade etmektedir. Katılımcılardan K7 ve K8 küreselleşme kavramını dile getirerek ikidilliliğin sınırları kaldıran yapısına işaret etmektedir.

Tablo 4

Yabancı Dil Bilmekle İkidillilik Arasındaki Farkların Nedenlerine Yönelik Görüşler

Katılımcı	Yabancı Dil Bilmekle İkidillilik Arasındaki Farkların Nedenlerine Yönelik Görüşler	Kodlar
K1	Fark var. İki dillilikte aynı dile aynı anda maruz kalma durumu var iken yabancı dil sonradan öğrenilir. İki dillilik avantajdır.	
K2	Fark var. İkidillilik çözülmesi gereken bir problemdir. Bir meziyet değildir, avantaj değildir.	< Fark var
K3	Fark var lakin iyi bir yabancı dil eğitimi almış kişide zamanla her iki dile hâkim olabilir ve iki dilli bir birey olabilir. İkidillilik iki dili konuşabilen, anlayabilen, kullanabilen demektir. İkidillilikte bir tanesi daha etkili ve daha baskındır ve o dildeki beceriler daha üstündür. Yabancı dil de dili öğrenme vardır ve iyi bir eğitimle her iki dile de hâkim olabilir.	< Maruz kalmak < Öğrenme- Edinme

K4	Fark var. Yabancı dil formel, organize, kasıtlı bir durum ve işlevi vardır. Yani eğitim yoluyla öğrenirsiniz. İşiniz gereği, ekonomik, ticari nedenlerle öğrenir. Dili öğrenen bu durumun bilincindedir ve mecbur değildir. Yabancı dil öğrenme bilinçli bir öğrenmedir. İkidillilik yaşadığı atmosferin getirdiğidir.	< Planlı, programlı < Bilinçli- bilinçsiz
K5	Fark var. Yabancı dilde diğer dili daha sonra elde ediyorsunuz. Rüyalarınız, düşleriniz o dilde olmuyor. İkidillilikte ise durum ana dil gibi olduğu için iki dilde de beyin rahat bir şekilde gidip geliyor, iki dilde de rahat bir şekilde rüya görebilirsiniz. Kendinizi iki dile de ait hissediyorsunuz.	<Her iki dile hâkimiyet <iki dilinde ana dil gibi olması
K6	Fark var. Bireyin iki dilli olabilmesi için bir insanın toplumda her iki dili de aktif olarak kullanılıyor olması gerekir. Kürtçe ve Türkçeyi düşünürsek çocuğun çevresindeki büyükler Kürtçe biliyor diğer taraftan ise çocuk televizyondan ve radyodan diğer dile de maruz kalıyor. Her iki dile de aynı anda maruz kaldığı için bence ikidillilik odur. Diğer yabancı dil bizim İngilizceyi öğrenmemiz gibi bende İngilizceyi belli bir seviyede biliyorum. O benim ikinci dilim lakin ben iki dilli bir birey değilim. Çünkü her iki dile aktif bir şekilde maruz kalmadım ve hâkim değilim.	<Kökten, getirisi kültürün <Problem
K7	Fark var. Yabancı dilde mecburiyet yoktur. İstersen, ilgin varsa öğrenirsin. İkidillilikte ise sahip olduğun dillerden birini kökten, genlerinle getirirsin diğer dili ise çeşitli koşullar nedeniyle mecbur olduğun için öğrenirsin.	<Yaş aralığı
K8	Fark var. İkidillilikte her iki dile de hakim olursun ama yabancı dil bilmede her iki dile hakim olunmayabilir ve yabancı dil bilmek sonradan öğrenilir.	
K9	Fark var. Yabancı dil dediğinizde bizde yabancı dil edinmek yoktur yabancı dil öğrenme vardır. Yani edinim ortamından çıktıktan sonra yani dinleme konuşma ortamından çıktıktan sonra her hangi bir dili öğrenmek bizim için yabancı dil öğrenmektir. İkidillilik aslında edinim kanalıyla edinilmiş yani ana dillilik yani iki tane ikidillilik. Ben iki dilli bireyim diyen kişinin iki tane anadili vardır bence.	
K10	Fark var. İkidillilikte o toplumun diline, kültürüne hâkim olmak var eğer olamazsa yabancı dil öğrenmiş oluyor ama diliyle birlikte kültürüne de bütünleşirse ikinci dilli olmuş oluyor. İkidillilikte her iki dile anadili gibi hâkim. Öğrenmek ve edinmek benim kıstasım değil. Yabancı dil ile ikidillilik arasında yaş aralığı önemli. Birey erken yaşlarda ikinci dile maruz kalıp o dil ve o dilin kültürüyle bütünleşirse iki dilli oluyor.	

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların yabancı dil bilmek ile ikidillilik arasında fark olduğunu belirttiği görülmektedir. Katılımcılar tarafından ikidillilik; bireyin her iki dile aynı anda maruz kalması, iki dilinin de anadili olması, her iki dile, her iki dilin kültürüne de hâkim olması şeklinde ifade edilmektedir. Yabancı dil bilmek ise belli bir yaşta, formel, kasıtlı bir şekilde öğrenilme durumu olarak tanımlanmaktadır. Katılımcılardan K4'ün "Yabancı dil bilmenin formel, organize, kasıtlı bir durumu ve işlevi vardır. Yani eğitim yoluyla öğrenirsiniz. İşiniz gereği, ekonomik, ticari nedenlerle öğrenirsiniz." şeklindeki ifadeleri bu durumu

vurgulamaktadır. Görülüyor ki akademik çevre ikidillilik ile yabancı dil bilmenin farklı kavramlar olduğunun farkındadır. Oruç (2016) yabancı dil bilmenin ana dili edinmiş olan bir kişinin daha sonra okul dönemindeki dil dersleri ve kurslarla başka dil öğrenmesi olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca Oruç (2016) bu durumun bilinçli bir öğrenme yoluyla, okul veya dil kursu yardımıyla olabileceğini ileri sürmektedir. Henrici ve Riemer (2007'den aktaran Oruç, 2016), bu kavram için bir dil tek dilli bir çevrede baskın olarak ders yoluyla kontrollü bir biçimde öğretiliyorsa o ortamda yabancı dil söz konusudur, ifadelerini kullanarak yabancı dil bilmenin kontrollü bir öğrenme süreci olduğunu vurgulamaktadır.

Verilen cevaplarda ilgi çekici olan nokta yabancı dil bilmenin isteğe bağlı olduğunun ve iki dilli birey olmanın bir mecburiyet olduğunun vurgulanmasıdır. Katılımcılardan K4 "*İki dilli birey ikinci dili bulunduğu toplumun yapısı gereği öğrenmek zorundadır ...*"; K7 "*Yabancı dilde mecburiyet yoktur. İstersen, ilgin varsa öğrenirsin. İkidillilikte ise sahip olduğun dillerden birini kökten, genlerinle getirirsin diğer dili ise çeşitli koşullar nedeniyle mecbur olduğun için öğrenirsin.*" ifadelerini kullanmakta ve ikidillilik ile yabancı dil bilmek arasındaki farkın "mecburiyet" olduğunu belirtmektedirler. Bu durum ikidilliliğin sosyal bir etkileşim içeren bir zorunluluk ve gereklilik olduğunu göstermektedir.

Katılımcılardan K5 "*İkidillilikte beyin rahat bir şekilde gidip gelebilir. Birey iki dilde de rahat şekilde rüyalar görebilir, düşlerini dile getirir. İki dile de ait hisseder.*" diyerek her iki dilin bireyde yarattığı aidiyet duygusunu vurgulamakta ve ikidilliliğin psikolojik boyutunun da dikkate alınması gerektiğini belirtmektedir.

Katılımcılardan K2 ikidillilik kavramı ile iki dil bilme arasında fark olduğunu ve bu iki kavramın birbirine çok karıştırıldığını vurgulamaktadır. K2 bu durum için "*İki dil bilen bir insanın bir anadili vardır. Daha sonra çalışır ikinci bir dil öğrenir, yabancı bir dil öğrenir. Bu kişi iki dil biliyor demektir. İkidillilikte ise insanın anadili olarak iki dilden herhangi birini seçmemesi yani iki dilin arasında bocalayarak ikisinden herhangi birini kullanamayışıdır. İki dil bilmek bir meziyettir ikidillilik ise bir problem*" ifadelerini kullanmakta ve bireyin iki dil bilmesinin yani yabancı dil bilmesinin bir meziyet fakat ikidilliliğin bir problem olduğunu vurgulamaktadır. Diğer katılımcılardan farklı olarak K2 ikidilliliği bir problem olarak görmektedir. Bu bakış açısı 1940'larda yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Fakat günümüzde yapılan araştırmalar ikidilliliğin bir problem olmadığı sonucunu ortaya koymaktadır (Peal ve Lambert, 1962; Cummins, 1979; Grosjean 1982; Fishman 1991; Baker, 2007; Yağmur, 2007)

Katılımcılardan K3 ve K9 yabancı dil ile ikidillilik arasında öğrenme ve edinme kavramlarına vurgu yapmaktadır. Katılımcılardan K3 bu durumu "*Yabancı dilde dili öğrenme vardır ve iyi bir eğitimle her iki dile de hâkim olabilir.*"; K9 da bu durumu benzer şekilde yorumlamakta ve "*...bizde yabancı dil edinmek yoktur yabancı dil öğrenme vardır. Yani edinim ortamından çıktuktan sonra yani dinleme konuşma ortamından çıktuktan sonra her hangi bir dili öğrenmek bizim için yabancı dil öğrenmektir. İkidillilik aslında edinim kanalıyla edinilmiştir.*" şeklinde ifade etmektedir.

Katılımcılardan K10 yaş aralığına dikkat çekmektedir. Bu durumu "*...Yabancı dil ile ikidillilik arasında yaş aralığı önemli. Birey erken yaşlarda ikinci dile maruz kalıp o dil ve o dilin kültürüyle bütünleşirse iki dilli oluyor...*" şeklinde belirtmektedir. K10 tıpkı birçok araştırmacı gibi ikidillilik tanımlaması ve ikidillilik türlerinin belirlenmesinde yaş aralığına dikkat çekmekte ve bu duruma vurgu yapmaktadır.

Tablo 5
İkidillilik Kavramına Yönelik Görüşler

Katılımcı	İkidillilik Kavramını Nasıl Tanımlarsınız?	Kodlar
K1	Kendini her iki dilde ifade etme, çevresiyle rahatça iletişim kurma, akademik avantaj.	< Kendini rahatça ifade etme
K2	Çözülmesi gereken bir problem.	
K3	İki dili de konuşabilen, anlayabilen, kullanabilen.	
K4	İki dili en iyi düzeyde ve eşit şekilde aynı anda kullanmak.	< Problem
K5	Bir insanın her iki dilde de düşünebilmesi, konuşabilmesi, yazabilmesi, yorum yapabilmesi.	
K6	Bireyin anadiline ek olarak öğrendiği yeni bir dil, anadili.	< Anlama-anlatma
K7	Mevcut bir ana dil ve sosyal hayatın devam ettirilebilmesi için gerekli eğitim dili ya da devlet dili.	
K8	Aynı anda iki dili kullanma becerisine sahip olmak. Doğduğu andan itibaren farklı iki dile maruz kalmak.	< Sosyal yaşamı devam ettirme
K9	Bir çocuğun aynı anda iki değil daha fazla dile maruz kalması, bu dilleri edinmesi.	
K10	Bireyin iki tane dile sahip olması yani iki tane ana dile sahip olması. Anlamasının, okumasının, konuşmasının iki dilde de aynı olması. Her iki dili de anadili gibi konuşan birey.	< Aynı anda iki dile maruz kalma < İki tane ana dile sahip olma

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların her iki dilde de iletişim kurabilmesi, dilsel becerilerinin aynı olması ve her iki dile aynı anda maruz kalması cevaplarını verdiği görülmektedir.

İkidilliliğin tanımlaması yapılırken “Her iki dilde de dilsel becerilere sahip olunmalı” cevabını veren katılımcılara ayrıca “Birey hangi seviyede her iki dilde de dilsel becerilere sahip olmalı?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Soruya katılımcılardan K4 “Hiç değilse iki dilde de konuşabilmeli ve işittiklerini anlayabilmeli.”; K7 “Birey iki dili de aynı düzeyde bilmeli ve dilsel becerileri aynı düzeyde ve tam olmalıdır. Konuşma, okuma, yazma, dinleme bu becerilerin hepsine sahip olmalıdır. Bunlardan biri ya da bir ikisi olup diğer becerilerinin eksik olması durumu olamaz.” şeklinde cevaplamıştır. Katılımcılardan K10 iki dilde de dilsel becerilerinin aynı olması gerektiğini ifade etmiştir.

Katılımcılardan K1, K2 ikidillilik kavramını tanımlarken bireyin “her iki dile de maruz kalması” ölçütünü kullanmıştır. Katılımcılardan K1 “Bireyin her iki dile de aynı anda maruz kalması”, K2 “Bireyin her iki dile de aynı anda istem dışı maruz kalması” biçiminde ifadeler kullanmıştır. Katılımcılardan K2 ayrıca bu duruma “...Her iki dile de aynı şekilde hâkim olmak değildir. Bu her hangi bir dilden her hangi birini anadili seviyesinde kullanamamaktır.” şeklinde bir ekleme yapmıştır.

Katılımcılardan K5 bir bireyi iki dilli bir birey olarak tanımlayabilmemiz için birey hem her iki dile de maruz kalmış olmalı hem de her iki dilde dilsel becerilere sahip olmalıdır şeklinde görüş belirtmiştir. Bu durumu katılımcılardan K5 “Birey her iki dile de maruz kalmalı ve her iki dilde de dilsel beceriye sahip olmalı” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların verdiği cevaplar incelendiğinde alanyazındaki ikidillilik tanımlarıyla örtüştüğü görülmektedir (Grosjean, 1994 ; Baker, 2007; Ayan ve Koçbaş, 2009).

Tablo 6

Öğretim Elemanlarının Türkiyedeki İkidillilik Konusunda Yapılmış Çalışmalara Yönelik Görüşleri

Katılımcı	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
Türkiye'deki akademik çalışmalar-ikidillilik ilişkisi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

(+) Yeterli Düzeyde (-) Yeterli Düzeyde Değil (=) Ortada

Tablo 6 incelendiğinde Türkiye'deki bilimsel çevrenin ikidillilik kavramı konusunda yapmış oldukları çalışmalar hakkında tüm katılımcılar yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Katılımcılara Türkiye'de yapılan ikidillilikle ilgili çalışmaların neden yeterli düzeyde olmadığı sorulduğunda katılımcılar, bu konuda yetişmiş akademisyenin azlığı ve yetersizliği; bu alanda çalışmak isteyen akademisyenlerin kariyer, toplumsal ve ekonomik çekinceleri; toplumsal baskı, sosyal, ekonomik ve politik durumları nedenler arasında göstermiştir.

Katılımcılardan K3 Türkiye'de bu tarz çalışmaların yetersiz düzeyde olduğunu "*Türkiye'de muhafazakârlık biraz fazla. Hemen hemen her alanda bunu görebiliyoruz. Türkçe dışında bir dili öğrenmenin gereksiz olduğu fikri çok yaygın ve başka bir dili kabul etmiyor. Türkiye sadece ikidillilik ile ilgili değil yabancı dil öğretiminde yapılan çalışmalarda da yetersiz.*" şeklinde ifade etmektedir. Bu şekilde ikidillilik konusunda yapılan çalışmaların azlığını bir çeşit kültür sorununa bağlamaktadır.

338

Katılımcılardan K4 ikidillilik konusunda çalışmak isteyen akademisyenlerin kariyer, toplumsal ve ekonomik çekinceleri olabileceğini söylemekte ve bu durumu "*Türkçe Eğitimi, Yabancılar Türkçe öğretimi gibi bölümlerde çalışan akademisyenler işini kaybetme, kariyerinde ilerleyememe gibi korkulardan dolayı ikidillilik kavramı üzerinde durmuyor ve çalışmalarını bu yönde yapmıyor olabilir.*" cümleleriyle ifade etmektedir.

Katılımcılardan K5 neden olarak "utanç" kavramı üzerinde duruyor ve yaşadığı ülkede kendi ana dilinin algılanışı ile ilgili durumu, kendi yaşamından ve şu anda yaşadığı ortamdan yola çıkarak "*Utanç olayı hangi ülkede yaşadığına bağlı. Örneğin Bulgaristan'da Türkçe konuşmak utanç olarak görülüyordu ama ABD'de sokakta Türkçe konuşuyordum. Aslında çok fazla mix-up evlilikler var, Anne- baba farklı dilleri konuşuyor ve çocukları da bu farklı dilleri öğreniyor.*" şeklinde ifade etmektedir. Katılımcılardan K7 ve K8 de K5 ile benzer nedenler üzerinde durmaktadır. Katılımcılardan K7 Türkiye'de bu tarz çalışmaların yeterince yapılmamasına neden olarak toplumsal baskıyı göstermekte ve Türkiyedeki iki dilli bireylerin sorun olarak algılanmaması gerektiğini, ikidilliliğin sadece Türkiye'nin değil dünya genelindeki tüm ülkelerin karşılaştığı bir durum olduğunu belirtmektedir. K8 bu konuda akademik çalışmaların yeterli düzeyde olmadığını belirtmiş ve "Politik korku" demiştir. Katılımcılardan K9 ve K10 bu alanda yetişmiş akademisyenlerin yeterince olmamasını ve bu alanda yeterince kişinin çalışmamasını neden olarak göstermektedir. Katılımcılardan K9 Türk dili bölümünde çalışan, o disiplinden gelen akademisyenlerin yabancı dil öğrenmekte geri kaldıklarını, yeterli düzeyde olmadıklarını ve daha çok edebiyat ağırlıklı çalıştıklarını belirtmektedir.

Katılımcılardan K10 da bu durumu "*Belki de dilbilim alanda yetişmiş akademik personel az. Ya da yetişen personel belli bir alana yoğunlaşmış. Eğitim-öğretimde kalmışız ama bu alanlara eğilmemişiz. Akademik personel bu konuya uzak ve bu konularda çalışanları da hoş görmüyorlar...*" biçiminde açıklamaktadır.

Katılımcıların verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde ikidillilik kavramı hakkında yeterli çalışmaların olmaması pek çok nedene bağlanmaktadır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Eğitim Fakültesinde öğretim elemanlarının ikidillilikle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada dört alt probleme yanıt aranmıştır. Öğretim elemanlarının ikidillilikle ilgili görüşleri bir katılımcı hariç olumlu algılanmaktadır ve gerek doğal yaşamda gerekse akademik yaşamda bir avantaj olarak görülmektedir. Katılımcılardan K2 ikidillilik kavramına olumsuz bakmakta ve bu kavramı bir problem olarak görmektedir. Araştırmanın bu bulgusu 1920 ile 1960'larda ikidillilik ve zekâ arasındaki olumsuz ilişkiyi vurgulamak için yapılan çalışmalarla örtüşmektedir. İkidillilik topluma uyum konusunda birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunların varlığı çözümsüz olmaları anlamına gelmemektedir. Gelişen dünyada sorunların saptanması ve sonrası çözüm yolları bulunması önemlidir. Diğer katılımcıların ikidilliliğe olumlu algılaması, alan yazınındaki Peal ve Lambert (1962), Cummins (1979) ve Yağmur'un (2007) görüşleriyle örtüşmektedir. Bu bakış açısında ikidillilik bir zenginliktir. İkidilli bireyler arasında yapılan bazı deneysel çalışmalar ikidilli bireylerin yaratıcılıklarının, problem çözme becerilerinin diğerlerine göre daha hızlı olduğunu göstermektedir (Bialystok ve Majumder, 1998; Jean, 1998; Moschkovich, 2007).

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre katılımcıların çoğunluğunun olumlu görüş bildirmesi ikidilliliğin ülkemizde de akademik ortamda kabul gördüğü anlamına gelebilir.

İkinci alt probleme ait bulgulara göre araştırmaya katılanlar ikidilliliğin göç, savaş, ekonomik hareketlilik ve politik sebeplerle ortaya çıktığını belirtmektedir. Katılımcıların açıklamalarında ikidilliliğin bir zenginlik olarak algılandığı görülmektedir. Araştırmanın bu sonucu alan yazınında yapılan bazı araştırmalarla (Grosjean,1982; Fishman, 1991) örtüşmektedir.

Çalışmanın üçüncü alt problemi olan "ikinci dil edinimi neden gerçekleşir?" sorusuna ait bulgular ise beş temel başlıkta toplanmıştır. Katılımcılara göre birey aile ve sosyal çevreye göre ikinci bir dil ediniyor. Eğitim ve iletişim kurmak amacı da ikinci dili edinmenin temel nedenleri arasında sayılıyor. Bir katılımcı da ikinci dil öğrenme nedenleri arasında ülke politikalarını saymaktadır. Kanada, Hindistan gibi bazı ülkelerin dil politikasını da örnek olarak göstermiştir. Kanada hükümeti Québec halkı ile yapmış olduğu 1974 Resmi Dil Anlaşması ile yürürlüğe giren Dil Yasası Québec eyaletinin resmi dilini Fransızca kabul etmiş ve dil politikasını bu yönde inşa etmiştir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi Türkiyedeki bilimsel çevrenin ikidillilikle ilgili yapmış olduğu araştırmalarla ilgili olarak katılımcıların görüşlerini belirlemeye yöneliktir. Araştırmaya katılanların tamamı bu konuda yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu dile getirmektedir. Katılımcılar bu yetersizliği bu konuda çalışan akademisyenlerin az olmasına, akademisyenlerin kariyer, toplumsal ve ekonomik çekincelerine ve politik nedenlere bağlamaktadırlar.

Bu araştırma sonuçlarına göre ülkemizde ikidillilik kavramı üzerine çalışmalar akademik ortamda yeterli görülmemektedir. Ancak bu kavramın kabul edildiği, bununla ilgili düşünceler üretildiği dikkat çekicidir. Ayrıca yapılan çalışmada; araştırmaya katılan öğretim elemanlarının bu konuyla ilgili bilgilerinin olduğu ve alan yazınında yapılan birçok çalışmayla paralel görüşlere sahip oldukları görülmektedir.

Araştırma sonucunda şu öneriler geliştirilebilir: Eğitimin her kademesinde ikidilliliğe yönelik öğretmen görüşleri; öğretmenlerin iki dilli öğrencilerle ilgili yaşadıkları sorunlar öğretmen ve öğrenci gözüyle araştırılmalıdır. Benzer çalışmalar öğrenciler arasında da

yapılmalı, bu konudaki sorunlar ortaya konmalı, çözüm önerileri geliştirmeye yönelik araştırmalar yapılmalıdır. Bu konuda yapılacak araştırmaların farklı yönlerden sayısının arttırılması sorunların farklı bakış açılarıyla ortaya konmasını sağlayacak ve pek çok çözüm önerilerini de beraberinde getirecektir. Bu araştırma sonuçlarının ülkemizde yaşayan insanların birbirlerini daha iyi anlamasına, daha etkili iletişim kurmasına, ortak değerler oluşturmasını sağlayacak bir anlayış geliştirmelerine katkısı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Ayan, C. ve Koçbaşı, D. (2009). *Çift dillilik ve eğitim*. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi.
- Baur, C. (2009). The impact of ethnic and social segregation on school achievement in German Schools and neighbourhoods. In M. Bontje and H. Pethe (Eds), *Living in the 21st century city; contributions to the 13th Berlin-Amsterdam conference* (pp. 51-62). Netherlands: Amsterdam institute for metropolitan and international development studies (AMIDSt).
- Baker, C. (2007). *A parents' and teachers' guide to bilingualism*. Clevedon-UK: Multilingual Matters.
- Bialystok, E. ve Majumder, S. (1998). The relationship between bilingualism and the development of cognitive processes in problem solving. 19, 01, pp 69-85.
- Bloomfield, L. (1933). *Language*. New York: HOLT.
- Cengiz, K. ve Türk, H. (2009). Hatay'da iki dillilik ve iki dillilikten kaynaklanan dil karışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 12, 190-208.
- Cummins, J. (1979). Linguistic interdependence and the educational development of bilingual children. *Review of Educational Research*, 49, 222-51.
- Çetin, M. ve Polat, Z. (2011). İki dilli ortamlarda Türkiye Türkçesinin öğretimi (Semerkand örneğinde). 1st International Conference On Foreign Language Teaching And Applied Linguistics Mayıs 5-7, 1373-1378.
- Ervin, S., & Osgood, C. (1954). Psycholinguistics: A survey of theory and research problems. In C. Osgood & T. Seboek (Ed.), *Psycholinguistics* (pp. 139-146). Baltimore.MA: Waverly Press.
- Fishman, Joshua A. (1991). *Reversing Language Shift: Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Grosjean, F. (1982). *Life with two languages*. U.S.A.: Harvard College.
- Grosjean, F. (1994). *Individual bilingualism. the encyclopedia of language and linguistics*. Ed. R. Asher, (1956-1660). Oxford: Pergamon Press.
- Hamers, J. F. ve Blanc, M. H. A. (2000). *Bilinguality and bilingualism*. Cambridge: CUP
- Haugen, E. (1953). *Bilingualism in the Americas, montgomery AL*: University of Alabama Press.
- Henrici, Gert – Riemer, Claudia (2007). Zweitsprachenerwerbsforschung. (Ed. Karl-Richard Bausch, Herbert Christ, Hans-Jürgen Krumm), Handbuch Fremdsprachenunterricht, A.Francke

Verlag, Tübingen und Basel.

Jean, Invy J. (1998). Relationship between degree of bilingualism and mathematical word problem

solving. Columbia University 101.

Mackey, W.F. (1967). Bilingualism as a world problem / Le bilinguisme: Phenomene Mondial, Harvest House, Mondial.

Malmberg, B. (1977). *Manual of phonetics*. Amsterdam: North-Holland.

Moschkovich , J. (2007). Using Two Languages When Learning Mathematics. *64, 2*, 121-144

Oksaar, E. (1992), Intercultural communication in multilingual settings. *International Journal of Applied Linguistics, 2*: 3–16.

Oruç, Ş. (2016). Ana dili, ikinci dil, iki dillilik, yabancı dil. *International Journal of Social Science*. 45, p. 279-290,

Peal, Elizabeth ve Lambert, Wallace E. (1962). The relation of bilingualism to intelligence. *Psychological Monographs: General and Applied, Vol 76(27)*, 1-23.

Sarı, M. (1995). *Der Einflup der Zweit Sprache (Deutsch) Auf Die Sprachentwicklung Turkischer Gasterbeiterkinder*. Berlin: Peter Lang.

Skutnabb, T. ve Kangas, L. (1981). Bilingualism or not. England: Multilingual Matters.

Uyar, G. (2012). İkidillilik (Bilingualism). *Dilbilim*. 9, 21-25.

Weinreich, U. (1953). *Languages in contact*. New York: The Linguistic Circle of New York.

Yağmur, K. (2007). ikidilli çocukların dil becerilerinin ölçümü ve eşik kuramı. *Dil Dergisi*, 135.

SUMMARY

Language is so crucial in daily life that it cannot be considered separately from it. Language is heritage of people. Since pre-historic times, it is a kind of shelter for many people. They can discover richness in the World thanks to language.

The world is getting smaller. People are living in a global village. People can travel from one continent to the other easily, and some of them can speak more than one language. The importance of knowing more than one language is continuing to increase day by day. Many people know another language to improve their knowledge and identity. Knowing another language is advantageous for international business and political affairs. They want to get more information from the other parts of the world. Today, about half of the world's population is somehow bilingual/ multilingual and multilingualism is common in every country in the World.

Students in class can be monolinguals and bilinguals/ multilinguals in one or two of the local languages. Studies point out that state of bilingualism can provide the students with advantages. In these days, universities provide many students high standards of education and international diploma, so many students in the world prefer to get university education. Also, universities use many languages together. Besides, many universities have many international student exchange programs with other universities. For these reasons, bilingual students are getting more and more important in the World.

The term "bilingualism" is derived from the Latin words "bi" as "two" and "lingua" as "language". This term has different connotations for different people. Many researchers look at bilingualism from a different perspective and defined bilingualism as follows; Bilinguality is the psychological state of an individual who has access to more than one linguistic code as a means of social communication. For some linguistics bilingualism means "native-like control" of two languages so called as "ideal bilingualism". On the other hand, some researchers call "true" bilingual as someone who would at all times be taken for a native by native speakers of both languages concerned while others suggest that bilingualism begins "at the point where a speaker of one language can produce complete, meaningful utterances in the other language". When we look at these definitions we can see that there is still no exact definition of bilingualism. Also the researchers do not have a consensus on the categories of bilingualism. There are different types of bilingualism such as sequential bilingualism, simultaneous bilingualism, receptive bilingualism, coordinated bilingualism and so on. Briefly, the researchers do not have common answers about questions such as "What is bilingualism?, How many types of bilingualism exist in the literature? Under which conditions would anyone be bilingual?"

Bilingualism will vary along a number of dimensions which are psychological, cognitive, psycholinguistic, social psychological, sociological, sociolinguistic, sociocultural and linguistic. Many disciplines such as linguistics, psychology and sociology consider bilingualism from different perspectives. Therefore, there are different ideas and definitions related to bilingualism in literature.

In education, issues such as at what age and how a person should learn both languages and how bilingual people can solve their problems in teaching/learning environment are discussed. In addition, it is realized that the perception of bilingual students in education and educators' opinions about them are important.

In this study, it is aimed to investigate the views of the researchers working at the faculty of education on the bilingualism. According to results, it can be concluded that the academic staff state that, "An educator who respects the bilingual students, provides for them an opportunity to excel cognitively, linguistically, academically, and socially". Also this paper gives some information about how academic staff can contact with bilingual students who get education at university easily.

Twelve participants took part of this research. Two of them were excluded from the research because their answers were found problematic in the first trials. Consequently, ten subjects participated in this research. Five questions were asked them. These questions are as follows; "how people can learn a second language, what causes the emergence of bilingualism, what are the differences between knowing a second language and being bilingual, what are your views on bilingualism, what do you think

about research of bilingualism in Turkey?” Data were analysed in six groups each of which aims to find participants` opinions about bilingualism and bilingual students.

Readers of this article will not only understand the importance of views of academic staff on bilingualism and encouraging students to be bilingual during their life, but they will also gain strategies in order to turn these theories into practice. Also, they will comprehend how the progress of bilingual students can be adapted for university education.